

תחלואת צאן בשנת 2017 וגורמיה

דר' שמוליק זמיר
רופא צאן שירותים וטרינריים

**שנת 2017 התאפיינה בתחלואה "ישנה" ו"חדשה"
בענף הצאן.**

מחלת הברוצלוזיס, מחלת אבעבועות צאן, מחלת דבר הצאן ומחלת כחול הלשון, פגעו בעדרים בכל רחבי הארץ.

מחלת הנאוספורוזיס שהיא מחלה "חדשה", פגעה קשה במספר עדרים ונראה שפגיעתה הולכת ומתרחבת.

קדחת קרצית – מחלה "ישנה" "חדשה", גרמה לתחלואה ותמותה במספר עדרים בעיקר בכאלו היוצאים למרעה.

מחלת הברוצלוזיס

אזור הנגב, הוא עדיין האזור בו קיימת הנגיעות הגבוהה ביותר במחלה בעדרי הצאן (כ-20%). מספר רב של מוקדי תחלואה התגלו השנה מחוץ לנגב: אום אל פאחם, טמרה, שפרעם, עילוט, בית קשת, יער חורשים ומזרח ירושלים.

המחלה אובחנה גם במספר פינות חי, בעיקר בדרום הארץ. המחלה אובחנה השנה גם במספר נאקות בנגב, ששתיית חלבן גרם לתחלואה בבני-אדם.

**הגורמים לתחלואה במחלה והתפשטותה למרכז
וצפון הארץ:**

- תנועת בע"ח בין-עדרית ללא בדיקת בע"ח.
- הברחת בע"ח מאזור הנגב והרש"פ.
- צריכת חלב ומוצרי חלב לא מפוסטרים והברחת מוצרי חלב מהרש"פ.
- מגע בין עדרים החולים לעדרים נאיבים בשטחי מרעה.
- הפסקת התוכנית לבעור הברוצלוזיס בנגב.

מחלת אבעבועות צאן

אחרי מספר שנים (משנת 2013) בהם לא דווח על ארועי תחלואה במחלה, פגעה השנה המחלה במספר רב של עדרים: בנוב (רמת הגולן), בחורה, בלוד, ברהט, שפרעם, שגב-שלום, יצהר, שדה יעקוב, אום אל פאחם, כפר כנא ומוקיבלה.

המחלה פגעה בעדרים לא מחוסנים, גרמה לתחלואה ותמותה בעקר של בע"ח צעירים.

הגורמים לתחלואה

- הפיכת החיסון כנגד המחלה, לחיסון רשות, גרמה לכך שעדרים רבים לא חוסנו.
- תנועת בע"ח בין עדרים ללא היתרי העברה.
- התפרצות נרחבת של המחלה בשטחי הרש"פ וברצועת עזה, גרמה לחדירת הנגיף גורם המחלה, לעדרים בנגב, ואדי ערה ועמק יזרעאל.

מחלת דבר הצאן

אחרי מספר שנים בהן דווח על מספר בודד של ארועי תחלואה במחלה, בבע"ח לא מחוסנים, התגלו השנה מספר מוקדי תחלואה במחלה: באיכסאל, שדה-יעקוב ויצהר.

המחלה פגעה בעדר היעלים בגן החיות התנכ"י בירושלים.

התחלואה בעדר היתה קשה וגרמה לתמותה של 22 פרטים מתוך 30.

הגורמים לתחלואה

- הפיכת חיסון דבר הצאן לחיסון רשות וכתוצאה מכך מגדלים רבים לא חיסנו את עדריהם.

- תנועת בע"ח בין עדרים ללא היתרים.

- התפרצות נרחבת של המחלה בשטחי הרש"פ גרמה לחדירת המחלה לעדרים בארץ.

* חשוב להדגיש כי לא כל מקרי התחלואה במחלות השונות (אבעבועות צאן, דבר צאן וכו') מדווחות לשו"ט.

מחלת כחול הלשון

המחלה פגעה בעדרים בכל רחבי הארץ (מהגולן עד הנגב) העונתיות שאפיינה את המחלה בעבר לא קיימת עוד.

נפגעו עדרים ב: באקה אל גארביה, ואדי ערה, רהט, יבנאל, רמות נפתלי, נחשון, שקף ועין חצבה.

- זן הנגיף שבודד מכבשים חולות היה השנה זן 4.

מחלת הנאוספורוזיס:

המחלה פגעה בעדרים רבים ונראה כי היא הולכת ומתפשטת בעדרים בכל רחבי הארץ בעדרים בהם, התרחשו הפלות, תמותת עוברים, המלטת ולדות שהציגו תסמונות של פגיעה מרכזית, חוסר התעברות נמצאו כיילים גבוהים לטפיל: *Neospora caninum*

קדחת קרצית:

בישובים במרכז השומרון נגרמה תמותה בכבשים, אחרי שהציגו תסמונת של חום גבוה, צהבת ושתן דמי.

גורם המחלה זוהה הטפיל *Babesia ovis*.

לפטוספירוזיס (עכברת)

בעדר כבשים בשילה התרחשה תמותת טלאים אחרי שהציגו תסמונת של צהבת ודמומים.

בבדיקת PCR אובחן חיידק הלפטוספירה ללא סרוטיפ.

מיקופלסמה (אגלקטיה מדבקת)

במשק עיזים במושב עידן נמצאו 11 עיזים מתוך 50
(22%) חיוביות לחיידק *Mycoplasma agalactiae*.

הרעלות נחושת כרונית

התרחשה במספר עדרים וגרמה לתחלואה ותמותה. ההרעלה אובחנה גם בטלאי יבוא מרומניה.

הגורם לתחלואה נובע מריכוז נורמלי / גבוה של נחושת במנה, שהתוסף אמוניום מוליבדאט שתפקידו לקשור את הנחושת ולגרום להפרשתה בשתן ובצואה לא הוסף למנה.